

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/1369/2015
Identifikačné číslo spisu:	1710206164
Dátum vydania rozhodnutia:	23.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1710206164.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu N. J., bytom Q., zastúpeného JUDr. Ingrid Zlochovou, advokátkou v Bratislave, Galvaniho 12, proti žalovanému Slovenskému pozemkovému fondu, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, zastúpenému Advokátskou kanceláriou ECKER-KÁN & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Námestie Martina Benku 9, o nahradenie prejavu vôle, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 8 C 160/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 4. júna 2015 sp. zn. 9 Co 166/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 4. júna 2015 sp. zn. 9 Co 166/2014 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 10. decembra 2013 č. k. 8 C 160/2010-252 zamietol žalobu (návrh), ktorou sa žalobca voči žalovanému domáhal nahradenia prejavu vôle žalovaného, že ako prevodca uzatvára so žalobcom ako nadobúdateľom zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom (presne špecifikovaným v úvode odôvodnenia prvostupňového rozsudku) nachádzajúcim sa v katastrálnom území K., obec Most pri Bratislave, okres Senec, zapísaným na LV č. XXX. Pri svojom rozhodnutí vychádzal zo zistení, že žalobca ako nadobúdateľ uzatvoril dňa 8. 9. 2009 s V. Q., ako prevodcom zmluvu o postúpení práv priznaných právoplatným rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Galante vydaným dňa 23. 3. 2009 pod č. GA2009/00281-04NM. Žalobca ďalej ako nadobúdateľ uzatvoril dňa 26. 8. 2009 s X. W., K. K. a s K. N., ako prevodcami zmluvu o postúpení práv priznaných právoplatným rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede vydaným dňa 3. 2. 2009 pod č. D/2009/00419-3. Žalobca sa následne obrátil na žalovaného so žiadosťou o vydanie náhradných pozemkov vo vlastníctve štátu a ako náhradné pozemky žiadal vydať pozemky nachádzajúce sa v katastrálnom území K., obec Most pri Bratislave, okres Senec. Príslušný organizačný útvar žalovaného dňa 30. 9. 2009 aj vyhotovil žiadosť o udelenie súhlasu na poskytnutie náhrady v inom katastrálnom území a súhlasné vypracovanie návrhu zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva pre žalobcu, keď zo strany štatutárnych orgánov žalovaného bol udelený súhlas na plnenie nároku žalobcu. Rada fondu ako kontrolný orgán žalovaného na svojom zasadnutí konanom dňa 1. 10. 2009 uznesením č. 1336 odporučila štatutárnym orgánom

žalovaného vyriešiť nárok žalobcu kladne; žalovaný ale zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom so žalobcom nepodpísal. Súd prvého stupňa sa v prvom rade zaoberal otázkou vecnej legitímácie žalobcu, t. j. či žalobca je aktívne vecne legitimovaný domáhať sa prevodu vlastníctva k označeným nehnuteľnostiam na základe zmlúv o postúpení práv oprávnenými osobami a súčasne či žalovaný má povinnosť uzavrieť so žalobcom takúto zmluvu. Žalobca svoj nárok odvodzoval zo zmlúv o postúpení práv uzavretých jednak s V. Q. a ďalej s W. W., U.B. a K. N., ktorým osobám bol rozhodnutiami príslušných obvodných pozemkových úradov priznaný status oprávnených osôb. V tejto súvislosti prvostupňový súd skonštatoval, že žalobcovi priamo zo zákona č. 503/2003 Z.z. nevyplýva status oprávnenej osoby, ktorej by žalovaný mal vydať náhradné pozemky. Argumentoval ustanovením § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., ktoré upravuje právne nástupníctvo (sukcesiu) v prípade, ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu. Uvedené ustanovenie prvostupňový súd vyhodnotil ako ustanovenie kogentnej povahy, ktoré smeruje k odškodneniu výlučne tých osôb, ktoré spĺňajú status oprávnenej osoby. Ďalej považoval za rozhodujúce vykladať citované ustanovenie so zreteľom na účel, ktorý sledovalo prijatie zákona č. 503/2003 Z.z. Ak špeciálna úprava kogentne upravuje sukcesiu (nástupníctvo), je cesia (postúpenie) reštitučného nároku ako pohľadávky podľa § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka na tretie osoby neprípustná. Reštitučný nárok na vydanie vecí súd prvého stupňa posúdil ako majetkovú hodnotu, ktorá zakladá medzi povinnou osobou a oprávnenou osobou vzťah, ktorý nemá záväzkovo právny charakter. Ide o právny vzťah sui generis, ktorý obsahuje všetky znaky absolútnej povahy; t. j. viaže sa výlučne na oprávnené osoby, ktorých status zákon presne definuje, ako aj vecnoprávne prvky (nárok na vydanie vecí uplatnený na súde je osobitnou vlastníckou žalobou žijúceho pôvodného vlastníka odňatej veci, prípade jeho závetných či zákonných dedičov). V posudzovanej právnej veci tak nejde o právo na reinvindikáciu podľa všeobecnej právnej úpravy v zmysle Občianskeho zákonníka, ale o uplatnenie špeciálneho postupu ustanoveného reštitučným zákonom. Súd prvého stupňa tak dospel k záveru, že zmluvy o postúpení práv, na základe ktorých žalobca uplatňoval svoj nárok, sú absolútne neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože svojím účelom odporujú zákonu č. 503/2003 Z.z., v znení účinnom do prijatia jeho novely zákonom č. 139/2010 Z.z. Možnosť previesť nárok oprávnenej osoby na tretiu osobu bola pripustená až novelou zákona č. 503/2003 Z.z., vykonanou zákonom č. 139/2010 Z.z., s účinnosťou od 1. 6. 2010, a to jeho ustanovením § 6 ods. 12 v prípade, ak sa oprávnenej osobe poskytuje náhradný pozemok, ktorý je už konkrétne určený (dohodnutý), za predpokladu, že zmluva je uzavretá písomne a obsahuje úradne overené podpisy účastníkov zmluvy. V súdnej právnej veci v čase uzavretia zmlúv o postúpení práv (t. j. dňa 8. 9. 2009 a dňa 26. 8. 2009), od ktorých žalobca odvodzuje svoje tvrdené právo, táto úprava ešte nebola účinná a tiež v danom prípade nebol dohodnutý konkrétny náhradný pozemok. Preto prvostupňový súd žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a v konaní úspešnému žalovanému priznal náhradu trov konania, spočívajúcu v trovách právneho zastúpenia.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 4. júna 2015 sp. zn. 9 Co 166/2014 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Súčasne pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v konaní nebolo sporné, že žalobca nemá priamo zo zákona č. 503/2003 Z.z. postavenie oprávnenej osoby, ktorej by žalovaný mal vydať náhradné pozemky. Poukázal na to, že otázka, či je osoba, ktorá uplatňuje právo na vydanie náhradných pozemkov na základe zákona č. 503/2003 Z.z. v konaní vecne aktívne legitimovaná, už bola riešená judikatúrou súdov (napr. II. ÚS 517/2012). Okrem toho, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na stotožnení sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, uviedol tiež, že nemožno opomínať rovnako skutočnosť, že žalovaný je ako právnická osoba zriadená zákonom č. 330/1991 Zb. (§ 34 ods. 1) povinný vykonávať svoju činnosť vo verejnom záujme. Žalovaný je subjektom verejného práva. Nie je povinný vydať žalobcovi náhradné pozemky, nakoľko žalobca nie je oprávnenou osobou podľa zákona č. 503/2003 Z.z. a žalovaný môže konať len v medziach a na základe ústavy a v rozsahu a spôsobom, ktorý vymedzuje zákon (t. j. zákon č. 503/2003 Z.z. a zákon č. 330/1991 Zb.). Výslovil súhlas aj s názorom žalovaného, že vzhľadom na súčasnú platnú právnu úpravu, t. j. na § 6 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. (účinný od 1. 3. 2011), by si uzavretie zmlúv o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom u ž vyžadovalo dohodu konkrétneho náhradného pozemku (v katastrálnom území pôvodného pozemku) za predpokladu uzatvorenia písomnej zmluvy

oprávnenej osoby s treťou osobou s úradne osvedčenými podpismi účastníkov zmluvy, ktoré podmienky návrh na začatie konania v prejednávanej veci nespĺňa, čo by bol ďalší dôvod na zamietnutie žaloby. Pokiaľ SPF (žalovaný) vo svojom vyjadrení argumentoval názorom, že rozhodovanie o konkrétnych nárokoch oprávnených osôb podľa zákona č. 503/2003 Z.z. nepatrí do právomoci všeobecných súdov, nakoľko táto právomoc je zverená výlučne SPF, odvolací súd poznamenal, že voči uvedenému názoru nemožno nič namietat'. Netýka sa však prejednávanej právnej veci; pre posúdenie otázky, či je daná právomoc všeobecného súdu je nutné vychádzať aj z predmetu konania, t. j., aké právo žalobca ako účastník konania uplatňuje - v prejednávanej právnej veci sa žalobca domáha nahradenia prejavu vôle žalovaného, rozhodovanie o takýchto sporoch patrí nepochybne do právomoci všeobecných súdov. Odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie, nakoľko dospel k záveru, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a to v otázke možnosti postúpenia reštitučných nárokov priznaných oprávneným osobám postupom podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka (keďže je otázne, či reštitučný nárok má alebo nemá záväzkový charakter). Sám, ako je zrejmé z už vyššie uvedeného, vyslovil názor, podľa ktorého reštitučný nárok na vydanie veci nemá záväzkovo právny charakter, nejde o právo na vydanie veci podľa všeobecnej právnej úpravy v zmysle Občianskeho zákonníka a preto postúpenie reštitučných nárokov priznaných oprávneným osobám na tretiu osobu podľa § 524 Občianskeho zákonníka nie je možné. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalovanému ich náhradu nepriznal, nakoľko si ich náhradu neuplatnil.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe v celom rozsahu vyhovel, alebo, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Prípustnosť a dôvodnosť dovolania oprel o ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. a § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p. Dovolanie odôvodnil predovšetkým tým, že rozhodnutia tak prvostupňového ako aj odvolacieho súdu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci. Vo vzťahu k rozsudku súdu prvého stupňa odkázal v celom rozsahu na dôvody podaného odvolania voči nemu. Pokiaľ ide o dovolaním napadnutý rozsudok uviedol, že z jeho odôvodnenia je zrejmé, že pri vyjadrení svojho právneho názoru odvolací súd vychádzal z nepochopenia procesu navrátenia vlastníctva k pozemkom postupom podľa zákona č. 503/2003 Z.z. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní pracoval s pojmom „reštitučné konanie, resp. reštitúcie“, ktorého predmetom má byť podľa názoru odvolacieho súdu „vydanie nehnuteľnosti“. Z podstaty veci jasne vyplýva, že postup navrátenia vlastníctva podľa zákona č. 503/2003 Z.z. má dve oddelené fázy. Ak je uplatnený nárok oprávnený a k pôvodným nehnuteľnostiam je možné navrátiť vlastníctvo, obvodné pozemkové úrady rozhodnutím v správnom konaní vlastníctvo k pozemkom oprávnenej osobe navrátiť (tzv. rozhodnutie o navrátení vlastníctva). V prípade ak z dôvodov uvedených v ustanovení § 6 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. vlastnícke právo k pôvodným pozemkom nie je možné navrátiť, obvodné pozemkové úrady svojím rozhodnutím priznávajú oprávnenej osobe právo na náhradu (tzv. rozhodnutie o priznaní práva). Vydaním rozhodnutia o navrátení vlastníctva, resp. rozhodnutia o priznaní práva zároveň končí prvá fáza postupu navrátenia vlastníctva podľa zákona č. 503/2003 Z.z., pričom v prípade rozhodnutia o navrátení vlastníctva zároveň končí aj celý proces navrátenia vlastníctva. V prípade rozhodnutia o priznaní práva je oprávnenej osobe priznané právo na vydanie náhrady za pozemky, ku ktorým vlastníctvo nebolo možné navrátiť, pričom náhrada môže byť, podľa voľby oprávnenej osoby, priznaná v peniazoch alebo náhradných pozemkoch, ktoré oba spôsoby náhrady poskytuje SPF v rámci druhej fázy postupu podľa zákona č. 503/2003 Z.z. Pôvodne oprávneným osobám tak bolo rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Galante a v Dunajskej Strede priznané právo na náhradu. Dovolateľ poukázal na to, že odvolací súd zrejme opomenul, že podmienky ustanovenia § 2 ods. 1 a 3 zákona č. 503/2003 Z.z. boli splnené pôvodne oprávnenými osobami, ktorým Obvodný pozemkový úrad v Galante a v Dunajskej Strede právo na náhradu priznal svojím právoplatným rozhodnutím vydaným v správnom konaní. Priznané právo na náhradu má povahu záväzkového právneho vzťahu vzniknutého na základe rozhodnutia medzi pôvodne oprávnenými osobami ako oprávnenými a SPF ako povinným. Právny záver odvolacieho súdu o tom, že nakoľko kogentné ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. upravuje sukcesiu (nástupníctvo), cesia (postúpenie) podľa ustanovenia § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy, nie je možné považovať za správny, nakoľko ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. upravuje špeciálnu dedičskú postupnosť pre uplatnenie nároku a uplatňuje sa len v prípade smrti oprávnenej

osoby. Predmetné ustanovenie nevylučuje voľnú dispozíciu oprávnenej osoby s priznaným nárokom počas života ako s akýmkoľvek iným majetkovým právom. V neposlednom rade zákon č. 503/2003 Z.z. je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku predpisom špeciálnym a nakoľko sám upravuje len nástupníctvo pre prípad smrti, je nutné použiť pre posúdenie možnosti právneho nástupníctva formou cesie príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka. Okrem uvedeného dovolateľ namietal, že napadnutým rozsudkom došlo aj k odňatiu mu možnosti konať pred súdom a to z dôvodu, že napadnutý rozsudok je v odpovedi na zásadnú a čiastočne doplnenú argumentáciu žalobcu uvedenú v odvolaní nedostatočne odôvodnený. Okrem toho, že sa dostatočne nevysporiadal s rozhodujúcou argumentáciou ku skutočnosti, že zákon č. 503/2003 Z.z. v čase postúpenia predmetného reštitučného nároku na žalobcu nezakazoval prevádzať priznaný reštitučný nárok na tretie osoby, ani neobsahoval žiadne obmedzenia prevodu, vôbec sa nevysporiadal s argumentáciou žalobcu týkajúcou sa interného pokynu generálneho riaditeľa č. 9/2009, upravujúceho zásady a postup SPF pri poskytovaní reštitučných náhrad (ktorý v č. IV ods. 1 IP GR postúpenie reštitučného nároku upravoval). Tým, že napadnutý rozsudok nesplňa atribúty riadneho odôvodnenia rozsudku, došlo k vade uvedenej v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v zmysle ustanovenia § 241 ods. 1 O.s.p. proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243 ods. 1 O.s.p.) preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Ako je uvedené už vyššie v odôvodnení tohto rozhodnutia, odvolací súd proti svojmu potvrdzujúcemu rozsudku pripustil dovolanie na posúdenie otázky možnosti postúpenia reštitučných nárokov priznaných oprávneným osobám postupom podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom sám túto otázku vyriešil tak, že takýto postup možný nie je, nakoľko reštitučný nárok na vydanie veci nemá záväzkovo právny charakter.

Pri posúdení možnosti prevodu reštitučných nárokov podľa zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“) je potrebné vychádzať z určenia povahy nárokov, ktoré podľa tohto zákona vznikli oprávneným osobám. Citovaný zákon vymedzuje skutkový základ, s ktorým je spojené právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov. § 37 až § 39 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov), určuje oprávnené a povinné osoby a zo zákonnej úpravy taktiež vyplýva spôsob a rozsah navrátenia vlastníctva k pozemku alebo priznania práva na náhradu. S prihliadnutím na povahu týchto nárokov je potrebné posúdiť, či tieto nároky sú právom na plnenie zo záväzkového právneho vzťahu, ktorý všeobecne upravuje Občiansky zákonník (§ 488 - § 852). Podľa názoru dovolacieho súdu možno nepochybne dospieť k záveru, že nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo priznanie práva na náhradu podľa zákona č. 503/2003 Z.z. má povahu pohľadávky, t. j. práva zo záväzkového právneho vzťahu založeného zákonom, v ktorom predmetom záväzku je niečo dať, resp. konať (§ 494 Občianskeho zákonníka). Preto treba len posúdiť, či nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo priznanie práva na náhradu podľa zákona č. 503/2003 Z.z. možno previesť na niekoho iného podľa všeobecnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku a ak áno, či zo zvláštnej úpravy tohto nároku v zákone č. 503/2003 Z.z. nevyplýva obmedzenie možnosti takéhoto prevodu. Občiansky zákonník upravuje prevod práva zo záväzkového právneho vzťahu - postúpenie pohľadávky v § 524 až § 530. Občiansky zákonník však stanovuje určité obmedzenia pri aplikácii princípu všeobecnej prevoditeľnosti práva zo záväzkových vzťahov v § 525, podľa ktorého nemožno postúpiť pohľadávku, a) ktorá zaniká najneskôr smrťou veriteľa, b) ktorej obsah by sa zmenil zmenou veriteľa, c) ktorá nemôže byť postihnutá výkonom rozhodnutia, d) postúpenie ktorej odporuje dohode veriteľa a dlžníka. Berúc do úvahy fakt, že v zmysle § 524 Občianskeho zákonníka predmetom postúpenia nemusia byť len peňažné pohľadávky, z uvedeného možno vyvodiť, že postúpenie nároku podľa zákona č. 503/2003 Z.z. by bolo možné podľa Občianskeho zákonníka. Ostáva

tak potom posúdiť, či takéto postúpenie neobmedzuje alebo až nevylučuje zvláštna právna úprava v zákone č. 503/2003 Z.z.

Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že zákon č. 503/2003 Z.z., ktorý je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku špeciálnou normou, v čase nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Galante z 23. 3. 2009 a rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede zo dňa 3. 2. 2009, neobsahoval žiadne ustanovenie, ktoré by obmedzovalo prevoditeľnosť nároku na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo priznaného práva na náhradu z oprávnených osôb na tretie osoby, ktoré by modifikovalo všeobecnú právnu úpravu vyplývajúcu z Občianskeho zákonníka. Zákonom č. 139/2010 Z.z. účinným od 1. 6. 2010 sa do zákona č. 503/2003 Z.z. vložilo ustanovenie § 6 ods. 12 v znení: „Ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch, nárok oprávnenej osoby na náhradu možno previesť na tretiu osobu, ak je dohodnutý konkrétny náhradný pozemok. Takáto zmluva musí byť uzavretá písomne a musí obsahovať úradne osvedčené podpisy účastníkov zmluvy“ (keďže dovtedy v zákone č. 503/2003 Z.z. neexistovalo ustanovenie upravujúce podmienky prevodu nároku na náhradu, dala by sa teda vyvodiť možnosť voľnej dispozície oprávnenej osoby s nárokom vyplývajúcim zo zákona č. 503/2003 Z.z. účinného do 31. 5. 2010). Ďalšia zmena nastala až zákonom č. 422/2015 Z.z. s účinnosťou od 1. 7. 2015, ktorá zrušila možnosť prevodu náhrady poskytujúcej sa v pozemkoch na tretie osoby („Ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch, nárok oprávnenej osoby na náhradu nemožno previesť na tretiu osobu“).

Na základe uvedeného tak možno podľa názoru dovolacieho súdu (na rozdiel o d právneho názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky prezentovaného v uznesení z 22. novembra 2012 sp. zn. II. ÚS 517/2012, a na ktoré poukazuje aj odvolací súd v odôvodnení svojho dovolaní napadnutého rozsudku) bez pochybností dospieť k záveru, že zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. 5. 2010 nezakazoval postúpenie práv oprávnenej osobe podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka. Preto pri neexistencii zákazu alebo obmedzenia prevodu nárokov podľa špeciálneho zákona, z ktorého nepochybne vyplýva, že oprávnená osoba po nadobudnutí veci, ktorá je predmetom navrátenia vlastníctva alebo priznaného práva na náhradu, môže s touto vecou ľubovoľne nakladať, niet dôvodu oprávnenú osobu obmedzovať ani v nakladaní s právom na navrátenie tejto veci alebo právom na náhradu, keď oprávnenej osobe uplatnený nárok nepodlieha nemožnosti postúpenia pohľadávky podľa § 525 Občianskeho zákonníka. Takémuto záveru nasvedčuje aj fakt, že samotný žalovaný vo svojom Internom pokyne generálneho riaditeľa č. 9/2009 v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 142/2009 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupe Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní náhradných pozemkov v čl. IV tohto pokynu upravil, že ak oprávnená osoba postúpila právo priznané rozhodnutím na plnenie vyplývajúce z práva na náhradu v celosti alebo čiastočne inej osobe podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka, fond poskytne náhradu tejto osobe (postupníkovi). V neposlednom rade takýto záver podporuje i novela zákona č. 503/2003 Z.z. vykonaná zákonom č. 139/2010, ktorý s účinnosťou od 1. 10. 2010 nerozšíril ani nezaviedol novú možnosť prevodu nároku, ale už existujúcu možnosť prevodu zúžil na oprávnenie previesť nárok len ku konkrétnemu pozemku, čo vyplýva aj z dôvodovej správy k tomuto zákonu (Dôvodová správa k zákonu č. 139/2010 Z.z., ktorým sa do zákona 503/2003 Z.z. vložilo ustanovenie § 6 ods. 12: Všeobecná časť: Predložený návrh novely rovnako reaguje na pretrvávajúce problémy vo vzťahu k nie vždy transparentnému prevádzaniu práv vyplývajúcich z reštitučných nárokov. Za účelom zvýšenia transparentnosti tohto procesu sa navrhuje, aby v prípade, ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch, mohla oprávnená osoba svoj nárok na náhradu pozemku previesť na tretiu osobu až vtedy, keď je dohodnutý konkrétny pozemok. Zároveň sa z dôvodu zvýšenia právnej istoty navrhuje, aby takáto zmluva bola vyhotovená písomnou formou a podpisy účastníkov zmluvy boli úradne osvedčené. Osobitná časť: V odseku 12 sa navrhuje ustanoviť, aby v prípade, ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch, mohla oprávnená osoba svoj nárok na náhradu previesť na tretiu osobu až vtedy, keď je dohodnutý konkrétny pozemok. Zároveň sa z dôvodu zvýšenia právnej istoty navrhuje, aby takáto zmluva bola vyhotovená písomnou formou a podpisy účastníkov zmluvy boli úradne osvedčené.

K rovnakému právnomu záveru došiel Najvyšší súd Slovenskej republiky už aj v rozsudku z 27. novembra 2007 sp. zn. 4 Cdo 182/2007. Aj keď odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku konštatoval, že nemožno aplikovať v danej veci citované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z dôvodu, že hoci sa uvedená právna vec tiež týkala postúpenia pohľadávky z iného reštitučného predpisu (zákon č. 87/1991 Zb.), tak práva v danom konaní boli uplatňované voči fyzickým

osobám, nie Slovenskému pozemkovému fondu ako právnickej osobe, dovolací súd konštatuje, že uvedené rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 182/2007 je aplikovateľné aj v tejto preskúmvanej veci, nakoľko Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v uvedenom konaní zaoberal vzťahom špeciálneho právneho predpisu, upravujúceho rovnakú právnu oblasť a ktorý tiež neobsahoval ustanovenie obmedzujúce prevoditeľnosť rovnakého nároku, k všeobecnému právnomu predpisu, Občianskemu zákonníku. Zaoberal sa otázkou, či reštitučný nárok má alebo nemá záväzkovo právny vzťah. Dovolací súd v uvedenom rozhodnutí vyjadril, že postúpenie reštitučného nároku by bolo možné podľa Občianskeho zákonníka, ak ho nevyučuje alebo neobmedzuje zvláštna právna úprava v zákone o mimosúdnych rehabilitáciách.

Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že pokiaľ v preskúmvanej veci oba sudy nižšieho stupňa na podporu svojho záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu poukazovali na ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., takáto argumentácia je neopodstatnená. Totiž ustanovenie § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010 sa vzťahuje na právne nástupníctvo po oprávnenej osobe, ktorá zomrela, čo však nebol daný prípad. Uvedené ustanovenia nijako nevyučujú voľnú dispozíciu oprávnenej osoby s priznaným nárokom počas života ako s inými majetkovými právami. Pokiaľ teda pôvodne oprávnené osoby, ktorým bol priznaný nárok na vydanie náhradných pozemkov právoplatnými rozhodnutiami príslušných obvodných pozemkových úradov, postúpili takto priznaný nárok podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka na žalobcu zmluvami o postúpení pohľadávky (8. 9. 2009, resp. 26. 8. 2009), tieto zmluvy v čase ich uzavretia neodporovali svojím účelom zákonu č. 503/2003 Z.z. účinného do 31. 5. 2010; tieto zmluvy boli teda uzavreté platne.

Ak teda odvolací súd v danej veci posúdil otázku možnosti postúpenia reštitučných nárokov priznaných oprávneným osobám postupom podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka (pre ktorú pripustil proti svoju rozhodnutiu dovolanie) záporne, so zreteľom na vyššie uvedené jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Záverom dovolací súd uvádza, že pokiaľ žalobca odôvodnil svoje dovolanie aj tým, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa atribúty riadneho odôvodnenia rozsudku, čím došlo k vade uvedenej v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., táto námietka dovolateľa je neopodstatnená. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“.

Právo účastníka (a povinnosť súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ide o podstatnú náležitosť každého rozhodnutia súdu, považovanú za imanentnú súčasť práva na spravodlivý proces. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p., pričom v spojitosti s § 211 ods. 2 O.s.p. platí toto ustanovenie primerane aj pre odvolací súd. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa v preskúmvanej veci uplatnila druhá časť právnej vety vyššie citovaného stanoviska, nakoľko právo žalobcu na riadne odôvodnenie rozsudku porušené nebolo. Rozhodnutie odvolacieho súdu sa v žiadnom prípade nedá označiť za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné. Za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.